

Erbay Yucak ile Bir Umut Derneği Üzerine Söyleşi

Meltem Ahıska, Erden Kosova

Kısaca Bir Umut Derneği'nin nasıl ve kaç kişiden oluştuğunu anlatır mısınız?

Biz 1999 Marmara Depremi'nden önce bu tür dayanışma çabaları içinde olan tek tek insanlardık. Böyle bir dayanışma pratiğini dernek, vakıf ya da başka bir inisiyatif olarak sürdürmek konusunda ufak tefek girişimlerimiz vardı. Dayanışma vakfı kurmak, gazete toplamak, eğitim dayanışması olarak yoksul mahallelerde üniversiteye hazırlanan öğrenciler için etüt faaliyeti sürdürmek, Devrek'te sel olduğunda oraya bir ambulans, bir doktor arkadaş ve buralardan toplanmış eşyalarla gitmek gibi... Ama esas Bir Umut'u fikir olarak da, yapabilecekleri bakımından da, tabiri caizse, yoğunlaştırıp oluşturan süreç 1999 depremiyle başlıyor.

1999 depreminde deprem bölgesine herkes gibi bizler de gittik. Kimimiz arama kurtarmacıydık, kimimiz bir şeyler yapabileme kaygısıyla gitmişti. Yalova'da, Halidere'de, Gölcük'te, Adapazarı'nda, Düzce'de, İzmit'te birbirlerini partilerden, odalardan, sendikalardan, farklı yerlerden tanıyan ve ortak bir yakınlıkları olan insanlar arasında Dayanışma Gönüllüleri adıyla koordinatif yapıya sahip bir organizasyon oluştu. Farklı yerlerde bulunup çalışan ekiplerin kendi özerklikleri vardı, haftalık toplantılarda deprem bölgesinde nerede neye ihtiyaç var gibi konularda kararlar alırlardı.

Bir süre sonra Dayanışma Gönüllüleri faaliyetinin yasalılığıyla ilgili sorunlar oluştu. Hem yerel resmî kurumlar, hem de yurt dışından gelen yardım kuruluşlarına ait prosedürler gereği bir dernek kurma gerekliliği çıktı ortaya. Derneği kurduk ama dernek merkezli bir faaliyet sürdürmedik. Derneğin faaliyet organizasyonu da, işleyişi de çalışma grubu esasına dayanmaktaydı; her faaliyet alanı bir çalışma grubuydu.

Deprem bölgesindeki dayanışma faaliyetlerinin üçüncü ayı biterken Düzce depremi yaşandı ve biz altı ay boyunca her gün depremle ilgili dayanışma pratikleri içinde yer aldık. Ne yapardık, enkaza girerdik, çadır kurardık, çadır kentlerde çocuklara oyun alanları kurmaktan çamaşırhane kurmaya kadar o bölgenin çeşitli ihtiyaçlarına cevap veren faaliyetler sürdürmeye çalışırdık. Süreç içinde gördük ki, resmî kurum temsilcileri hak arayışındaki insanların ihtiyaçlarını giderme konusunda diyaloga kapalı, onları dinlemiyorlar ve teşvik etmiyorlar. Bu nedenle, Dayanışma Gönüllüleri koordinasyon heyetiyle birlikte tartışarak Depremzede Dernekleri adı altında, mağdurların doğrudan kendi derneklerini kurması yönünde bir çaba içine girdik. Biz o derneklerde yönetici vs. olmadık. Bunlar doğrudan o bölgenin insanları tarafından, yani çadır kentlerde, yardım dağıtırken, ya da benzer nedenlerle tanıştığımız insanlar tarafından kurulan dernekler oldu. Düzce depremi olunca aynı dernek Düzce'de de kuruldu.

Daha sonraki aşamada Dayanışma Gönüllüleri Derneği ve Dayanışma Gönüllüleri'nin geleceği üzerine yaptığımız tartışmalarda fon ve proje meseleleriyle karşılaştık. Bu tartışmalarda devam eden faaliyetlerin, çalışmaların gözetilmesini esas edindik. Nitekim bu sırada, Düzce'de 3 köyde köylülerle imece usulü 57 tane ev yapma çalışmamız vardı, o uzun sürecekti. Devlet şehirde toplu konutlar yapıyordu fakat köyde evi yıkılana sadece kredi veriyordu. Köylülerin de bu parayla ev yapma şansı yoktu. Bu sırada Hollanda'da yaşayan Türkiyelilerin oluşturduğu bir yardım bütçesinin nasıl kullanılabileceği üzerine düşünmeye başladık. Biz köylülere, siz bununla prefabrik yapmayın, köylü kredisini alsın, bu parayı da ekleyin, herkes birbirinin evinde çalışsın, işin başında da bir inşaat mühendisi ve yardımcısı olsun, imece usulü evler yapalım dedik. Yaklaşık bir sene bunun toplantıları sürdü, sonra köylüler ikna oldu, inşaatlar başladı. Hollanda'dan gelen bütçeyi sağlayan vakıf klasik proje anlayışıyla bize yaklaştı. İnşaatların arifesinde Dayanışma Gönüllüleri ile birlikte bu yaklaşımı da uzun uzun tartıştık ve dedik ki: "Biz böyle yapmayız. Siz bizim buradaki emeğimizi ücretlendiremezsiniz, bizim organizasyonumuzu ücretlendiremezsiniz. Siz bu bütçeyi köylülere verirsiniz. Bu sürece isterseniz kendi temsilcinizle katılırsınız ve süreci içindeyken denetlerseniz. Eşit temsil hakkıyla..."

Tam olarak önemi neydi bunun sizin için?

Birincisi, bu toplum tanımadığı insanların gelip onun lehine bir şey yapmasında bir hinlik arar. İşin içerisine para girince bir çıkarı olmasa yapmazdı diye düşünür. Oysa bizim varoluş gerekçemiz, hakikatimiz bu. Dolayısıyla ücretlendirilemez, herhangi bir karşılığı olmaz; bundan kendimiz için

herhangi bir rant veya getiri beklenemez. İkincisi, yerel ve yerli bir iş yapmaya bağlı kalmayı esas olarak değerlendiriyorduk. Bu süreçlerin dışındaki güçlerin, salt parasal olanakları nedeniyle desteklediği ve manipüle ettiği bir faaliyet yapılması bizim kendi tasavvurumuzda inandırıcılığımızı etkileyecekti. Bugün de aynısı geçerli aslında. Bu, sözünüzü daha serbest kullanmanızı, yani yapacağınız şeyler konusunda daha eyvallahsız olmanızı sağlıyor. Yapacağınız faaliyetleri spekülasyona daha kapalı bir şekilde sürdürüyorsunuz. Sürdürdüğünüz şey doğruysa doğrudur, değilse değildir. Bu sadeliğin, hassasiyetin gölgelenmesini istemedik.

Tabii biz bunu deneyimle öğrendik. Yani biz bu dünyayı bilen insanlar değildik, projeymiş, oymuş, buymuş, bunlara yabancı insanlardık. Bizim ufkumuzu belirleyen hususlar şöyleydi: Birincisi, mağdur olan insanlar bir araya gelip örgütlenmedikçe, kendi varlıklarını kabul ettirme şansları yok; bilgiye ulaşma şansları, bilgiyi kullanma şansları, kendi taleplerini iletme ve gerçekleştirme şansları yok. İkincisi, onların kendi arasında daha önceki siyasal saflaşmalar nedeniyle, etnik kimlikleri nedeniyle, dinsel aidiyetleri nedeniyle, cinsiyet nedeniyle, yaş nedeniyle ayrımcı olmayan bir demokratik örgütlenme düzeyine sahip olmaları gerekiyor. Dolayısıyla da dayanışmayla mücadelenin, dayanışmayla hak aramanın yanyana olduğu bir zemine ihtiyaç var. Dışarıdan gelenin gösterdiği dayanışmayla bu hayat sürmez. Oradaki insanların birbirleriyle dayanıştığı bir toplumsal, sosyal zemini inşa etmek gereklidir. Ve bizim gibi dışarıdan gelenler aradan çekilmeli, birileri bir şeyler yapmak istiyorsa, bilgi almak istiyorsa vs. oranın kendi demokratik kurumları bu işlere cevap vermelidir. Dolayısıyla da orada oluşmuş ve bizim lehimize gibi görünen bir sosyal itibarı, tabiri caizse, bir iktidar durumuna çevirmeden ve bunu kendi üstümüzde toplamadığımız bir tarzı benimsiyorduk.

Tabii bizim bu tarza ulaşmamız kolay olmadı, bütün bu tartışmaları yapmamız da kolay olmadı, çünkü insanların bir de geldiği yer var, tarihleri var, bilinçleri var. Yani biz sonuçta bugün Bir Umut'ta tecrübe ettiğimiz hassasiyetleri, prensibi ya da ne biriktirdiysek, o pratiğin yoğunluğu içerisinde biriktirdiğimizi söyleyebiliriz. Dayanışma Gönüllüleri faaliyeti içinde gerçekleştirilen imece evleri iki yıl sürdü ve bitti. Biz o süre içerisinde Depremzede Dernekleri'nin hayatında bilgimiz oranında kaldık. Örneğin onların hukukçu ihtiyacını yerel barolar çözseydi, biz onların hayatında kalmayacaktık. Hak, hukuk meselelerinde onlarla dayanıştık. Onlarda olmayan teknik kapasiteye ihtiyaç duyduklarında, örneğin yaptıkları etkinlikler için afişi, bildiriydi ya da benzer tasarımlara ihtiyaç duyduklarında, biz o kapasiteyi onlarda oluşturmaya özen gösterdik. Ama o işleyişi bozmadan bunu yapmaya çalıştık. Ve o nedenle Depremzede Dernekleri'nin hayatında rolümüz on iki senedir azalarak devam etti. Dernekler önce sekiz taneydi şimdi iki tane kaldı. Çünkü diğerleri yereldeki toplumsal sorunlarla bağlarını sürdürme meselesinde sebatkâr olmadılar. Oysa iki derneğin ayakta kalmasına neden olan koşullar hepsinde vardı. Biz dışarıdan gidebilir ve bunun propagandasını yapabilir, organize edebiliriz, ama böyle yapmadık. Yani dernek kendisi yapıyorsa biz destekleyecektik, üç dernek yaptı ve biz üçünü destekledik: Gölcük, İzmit ve Düzce dernekleri.

Bu süreç deprem bölgesinde devam ederken, "“olması muhtemel” İstanbul depremi için ne yapılabilir?”, sorusuna kafa yormaya çalıştık. 2001'den sonra olası İstanbul depremini, o bölgede biriktirdiğimiz tecrübeyle, biraz da o bölgede yaşamış olmanın duygusallığı ile tartıştık. Bütün öğrendiklerimiz nedeniyle olası İstanbul depreminden bahsedildiği zaman, İstanbul'la ilgili çeşitli düzeylerde sahip olduğumuz bilgiler bizi huzursuz ediyordu. Afete Karşı İstanbul Koordinasyonu diye, daha çok semt inisiyatiflerine dayalı bir yapı oluşturmaya çalıştık. Esas maksadımız, depreme hazırlık konusunda parası olanın barındığı ve ikamet ettiği konutu depreme dayanıklı hale getirmesi gibi daha özelleşmiş çözümler yerine, kamusal sorumluluğu öne çıkarmaktı. Bunun, arama kurtarma eğitimleriyle de sınırlı olmaması gerekiyordu çünkü arama kurtarma önemli olsa da deprem olduktan sonrasıyla ilgili. Deprem olmadan önce ne yapılabilir eksenli semt inisiyatifi faaliyetleri sürdürdük. Onlara depremi anlattık, hak anlattık, hukuk anlattık... Aynı zamanda ilkyardım kursları verdik vs. Fakat bizim yaptıklarımıza, deprem konuşulduğu sürece ilgi vardı. Konuşulmayınca kayboldu. O sırada zaten medyaya depremin konuşulmasıyla ilgili müdahaleler oldu, mesela Koç grubu açıkça müdahalede bulundu. Çünkü milletin tüketim alışkanlıkları değişiyordu. Depremi düşünen biri gidip buzdolabını veya mobilyasını yenilemiyor, niye yenileyecek ki.. İnsanlar da kısmen depremi konuşmayı sevmemeye başladılar. Kimi biçareliği nedeniyle konuşmayı tercih etmiyor, kimi de elde olanın, mesela evinin değerini düşüreceği için

konusmuyor. O yüzden biz de çok ısrar etmedik. Bizim sadece kendi kapasitemizle gidecek bir şey değildi. Ancak Türkiye Mühendis ve Mimar Odaları Birliği gibi meslek odalarıyla beraber deprem riski yüksek yerlerde daha alternatif çabalar içinde olunursa güncellenebilecek bir çalışmaydı. Böyle ilişkiler kurma imkânı da pek olmadı.

Ama bir yandan da depremi kentsel dönüşüm için bahane olarak kullandılar...

Tabii, Zeytinburnu'yla başladı bu, şimdi Fikirtepe, önümüzdeki süreçlerde de genişleyerek devam edecek. Neticede biz Afete Karşı İstanbul Koordinasyonu'nu (AKİK) noktaladık bir sene sonra. Ama o sırada bir yandan Düzce ve İzmit'te evsiz - mülk sahibi olmayan - depremedelerle çalışmalarımız, onun kooperatifleşmesi, kendi evlerini imece usulüyle yapma istekleri ve hak arayışları sürüyordu, biz onlara destek veriyorduk. İmece evlerini tamamladık. Biz bu işi yüzlerce insanla birlikte yaptık. Sonradan bunu kendince sahici bulan ve devam ettirmeyi arzulayanların sayısı elene elene azaldı. Bunda sebat etmeye karar vermiş 20 kişi diyebileceğimiz bir insan ve arkadaş topluluğu olarak biz ne yapabileceğimizi tartışmaya başladık. İşte bütün o dayanışma pratikleri ve onların üzerine tartışmaların sonunda Kartal'da Bir Umut'u kurmaya karar verdik.

Bir yandan da, daha Bir Umut'u kurmadan önce kentsel dönüşüm meselesine dair bir öngörümüz vardı. Kendi içimizde şehir plancısı ve imar hukukçusu olan kimi arkadaşlar vardı. O zaman daha kentsel dönüşüm bu denli genel düzeyde konuşulmuyordu - konuşulmasının 4 yıllık gibi bir geçmişi var - ama sonuçta kentsel dönüşüm denilen şeyin adı *mekânın güvencesizleştirilmesidir*. Bu güvencesizleştirme her zaman toplu bir proje yoluyla olmuyor bazen oradan yol geçiriyor, kavşak geçiriyor, başka bir sermaye grubuna bir rant projesi için alan açılıyor... Bunun yarattığı kentsel baskı nedeniyle bu sefer onun bitişiğindeki coğrafya, diyelim ki İstinye Park'ın yanındaki Pınar Mahallesi egemenler ve sermaye için problem olmaya başlıyor. Ama o mahallede yaşayan da, İstinye Park geldiğinde kendi mahallesinin değerleneceğini düşünüyor. Bu böyle bir paradoks, Maslak aksında gökdelenler yapıldığı zaman aksın bu tarafındaki ya da Ayazağa tarafında oturan herkes biz de bundan pay alacağız hissiyatındaydı. Bir yandan da uzun bir süredir insanlara bunun böyle olmadığını anlatma çabaları içinde olmaya başlamıştık. Bu yaklaşımı uzmanlığı, duyarlılığı nedeniyle ifade eden başka arkadaşlar da vardı. Bizimki bir miktar panelde söyleyip, makalede yazıp geçen konumunda olmama iddiasıyla alakalıydı. Toplumun görünen hallerine de küsme hakkını kendimizde görmemek gerektiği hakikatinden besleniyordu.

Dolayısıyla biz Bir Umut'u bundan altı yıl önce kurmaya karar verdik. Karar verirken, evsizler hareketi, depremedeler hareketi, kentsel dönüşüm meseleleri dışında işçi meseleleri de vardı. Ortada yaygın bir güvencesizlik var ve bu güvencesizliğin yarattığı halleri, mağduriyetleri kapsayacak, kendi özne oluş süreçlerini yaratabilme perspektifiyle davranacak örgütlülükler yok. Üstelik de bu insanların hak, hukuk meselelerinde herhangi bir dayanışma yok. Mevcut sendikalar ve sendikal hareket bu ihtiyaçları görerek davranmıyor, dolayısıyla biz ne yapabiliriz tartışmamızın içine bir de bu girmiş oldu. Bir diğer tartışma başlığı da, ürün dayanışmasıyla ilgiliydi. Bir ekolojik duyarlılık hadisesi oluşmaya başlıyor ve bu, parası olanın kimyasal kullanılmamış ürün alabildiği, parası olmayanın da BİM gibi ucuz süpermarketlerde, ötede beride satılana mahkûm olduğu bir ekolojik haydutluğa doğru gidiyordu. Başlangıçta, geç bozulan dayanıklı gıdaları tercih etmek suretiyle ürün dayanışmasını başlattık. Üretici örgütlenmesini teşvik eden, aracıyı, tüccarı devreden çıkaran, sadece nakliye masraflarını koyduğun, dağıtımını kendimizin üstlendiği, üretim sürecine refakat ettiğimiz ürün dayanışması girdi hayatımıza.

Ürün dayanışmasının yanı sıra eşya ve iş bilgisi dayanışması çalışmalarını başlattık. İş bilgisi dayanışması fikrini doğuran şey, bir işçinin iş yerinden çıktığı zaman iş aradığını çevresindekilere, mahallesindekilere ya da eski iş yerindekilere söylediğini görmemizdi. İŞKUR veya İşçi Bulma Kurumu, bunlar oturmuş mekanizmalar değil. Ve o işçinin hayatında yararlanabileceği ne kadar gerçek iş bilgisi olursa alternatifi o kadar fazla olacak. Gerçek bilgi ne demek? Gazetede yazmayan bilgi. İşsiz olmayan insanların kimin tarafından kullanılacağını bilmeden herhangi bir iş bilgisini alıp derneğe iletmeleri, bir defa varsayımsal olarak bile bir başkasını düşünerek bir şey yapmaları demek. Üye olmasına gerek yok, sokaktan geçen birinin de girip kendi bilgisini yazdırdığı, bir iş bilgisini ulaştırdığı, bundan yararlandığı bir pratik bu. Yani, diyelim kapıda bir ilan gördü, girecek soracak: "Sen buraya ilanı asmışsın da, bunun SSK'sı var mı, mesaisi var mı, yolu var mı?". Topu

topu beş dakikalık bir diyalog geçecek, bu diyalogu da not edecek, Bir Umut mail grubuna yollayacak. İkinci el eşya meselesini de, daha çok büyük kentlerde, mobilya değiştirme, yazlıkları kışlıkları çıkarma ve benzeri şeyler olduğu için hayatımıza eklemiş olduk.

Yani tüm bunlarla Bir Umut'un uğraştığı şeylerin bir miktar çerçevesi oluşmuş oldu. Daha sonra biri Kartal'da, biri de bu yakada olsun diye Şirinevler'de de Bir Umut'u kurduk. Bu dört yıl önceydi. Yaklaşık iki buçuk yıl önce de Taksim'de kurmaya karar verdik. Aslında daha önce böyle bir eğilimimiz yoktu ama kentsel dönüşüm meselesi ve diğer uğraştığımız meseleler merkezde bir ofisi şart kıldı.

Nitekim o arada Davutpaşa patlaması olmuş ve 21 işçi kardeşimiz hayatını kaybetmişti. O işçi ailelerinin bir araya gelmesi, organize olması için uğraştık. Biliyorduk ki, bu tür iş cinayetlerinde ailelerin dikkatini ortak adalet mücadelesine yöneltten pratikler olmuyordu. Partiler, sendikalar, odalar, barolar bunu dert edinmiyorlardı. Haksızlık etmemek için bunları dert edinip de bizim bilmiyor olduklarımızı bir kenara ayıralım. Lakin genel durum, tazminat davasına sabitlenmiş bir hukuk çabasına dönüşmekteydi. Aileler organize olabildiği için, 2,5 senedir açılmayan ceza davası açılabilirdi. Yaklaşık 40 hafta kadar Taksim tramvay durağında toplandılar, açıklamalarda bulundular. Avukat grubu organize edildi. Bu arada Ankara'da Bir Umut faaliyetini sürdürmek isteyen arkadaşlar oldu, Ankara'da Bir Umut kuruldu. Ostim ve İvedik patlamalarında hayatını kaybeden işçi kardeşlerimizin ailelerini organize etmekle uğraşıldı. Ve başarılıydı. Bu süreci aileler bakımından organize eden ise Davutpaşalı aileler oldu. Gebze daha ayrı bir havzaydı, Gebze'de Bir Umut kurmak isteyenler oldu. Şirinevler'i Sefaköy'e taşıdık, sebebi Ayazmalı ailelerdi. Kentsel dönüşüm mağduru olan Ayazmalı ailelerin Küçükçekmece Belediyesi'nin önünde eylemleri devam ediyordu. Eşyalarını koyabilecekleri, çocuklarının gidebileceği bir yer yoktu. O nedenle Şirinevler'i Sefaköy'e taşıdık, o sürece bir katkısı olsun diye.

Bizde üyelik hukuku "ben üye olmak istiyorum"la işlemiyor. Tüzüğümüzde bir çalışma grubu faaliyetiyle ilişkili olma şartı var. Katılanların "ben dayanışması çalışma grubunda olacağım, gönüllü olacağım..." demesi lazım. Grupların çalışma biçimleri, genel tarza dair çeşitli esaslarımız belirli olmakla beraber, özerk. Dolayısıyla o tür bir merkezçiliğimiz, sözcülerimiz, başkanlarımız yoktur. Bir ortak davranma tutumu ve pratiği vardır. Bir Umut'un neler yaptığını faaliyette yer alan insanlar anlatır. Bütün bu süreçlerle ilgili bilgi eşit olarak paylaşılsa da, her arkadaşın aynı yoğunlukta zaman ayırması "hayatın kendi rutini" bakımından da zor. Lakin, 3 saat zaman ayırmanın da 3 gün ayırmanın da sözü her mevzuda aynı kıymettedir.

Peki, hiç genel toplantılar yapılmıyor mu?

Yapıyoruz. Her Bir Umut Derneği'nin kendi meclisi vardır. İhtiyaç duyulduğu zaman o mecliste konuşulur her şey ve o mecliste kararlar verilir. Ama tabii bu yapı, insanların bir kısmı tarafından benimsense bile çok alışılabilir değil. İkincisi – mesela bugünlerde kendi içimizde tartıştığımız bir şey – sürdürdüğümüz faaliyetler üzerinde çeşitli basınçlar yaşıyoruz. Bizi genel olarak itibarsızlaştırma yolunu tercih edenler, kabaca söylüyorum, Rotaryan veya STKcı faaliyet gibi görenler var. Bir de gizli bir gündemimiz olduğunu ve bir siyasal özne örgütlemeye çalıştığımızı düşünenler var. Böyle iki türlü basıncı da yaşıyoruz. Ama bunun sebebi memleketteki genel sosyal ve politik kültürdeki alışkanlıklar. Kendi propagandasını yapmaya dayanmayan, esasen ilişki kurduğu mağduru ya da yok sayılanın kendi örgütlülüğünü sağlamaya çalışan tarzın kendisi yeni bir şey. Diyelim ki; mağduriyet yaşanan alana gittiğinizde oradaki kiracının, mülk sahibinin taleplerini toparlayarak tanımlaması konusunda kolaylaştırıcı olmak... Bunun orada herkesi kapsayan bir örgütlenme olarak tezahür etmesi ve herkesin söz hakkının olduğu bir sürece dönüştürülmesi hassasiyetinden vazgeçmemek... Ve bu taleplerin gerçekleşmesi için mücadelenin etkin kılınması... Yani bir tane reçete yazıp vermekle olmuyor ki. Her düzeyde kendini bu hassasiyetlere dayalı olarak yeniden üretebilmesi önemli. Pratik tutum alışlarda da, akut, kişi sayısı sınırlı hareketlerle değil... Diyelim ki orada yüz kişi varsa, en geridekinin de yer alabileceği pratiklerle bunu yapması, daha heyecanlı beş kişinin tercih ettiği yöntemle değil, yüzünün katılacağı yöntemlerle yapması. Bütün bunları anlatmak için onların hassasiyetlerini tanımanız gerekiyor. Nasıl birleşiklikler, ayrımcılıklar var... Kanaat önderi diye bilinen kişilerle ilişkiler her zaman yol gösterici olmaz; tersine başka bir yok sayılmayı perçinlemeye de yol açabilir. Dolayısıyla

bu bir tane toplantı yapmanın daha ilerisinde enerji gerektiren, daha fazla anlamaya çalışmayı gerektiren bir süreç. Tabii bu kadar emek sarf edip yoğunlaşınca bunun karşılığında bir şey beklememek bazı insanlar için anlaşılabilir oluyor. Yani deprem bölgesindeki proje ve fon meselesiyle ilgili söylediğim şeyin başka bir tezahürü çıkıyor ortaya bu kez: toplum da seni test ediyor. Mesela seçimler bu açıdan önemlidir. İnsanlar seçimde sizin onun kapısını çalacağını varsayar. Yani düşünür ki bu tanışıklık dolayısıyla onlara gidip hadi şu partiyi destekleyin veya bu seçimi boykot edin, diyeceksiniz. Bizim bu tür reel politik meseleler hakkında fikirlerimiz olsa bile, bütün bu çabaların içerisinde mevcut reel siyasi saflaşmayı yansıtmayan bir yerde dururuz. En fazla bu tür atmosferlerin onların kendi talepleri bakımından değerlendirebileceği süreçler geliştirmeye çalışırız. Mesela: Bütün partilere kendi taleplerinizi iletin ve bu taleplerinize evet diyenlerin içinden değerlendirme yapın deriz. Tabii bu da o işin olgunlaşmasına bağlı. Bu bizim örgütlü politika geleneğini reddettiğimiz anlamına gelmiyor, ama bildik örgütlü politika formasyonlarını da, temsiliyet pratiklerini de tasvip etmiyoruz.

Deneyimle oluşmuş bir yapı gibi anlaşılıyor ...

Aslında tabii önce hareket mi fikir mi gibi meselelere geldiğimizde, geldiğimiz fikri gelenekler ve fikri geçmişimiz itibarıyla oluşan, tanımı yapılmamış çeşitli hassasiyetlerden ve eleştireliliklerden kurulu bir şey var. Ama bizde başlangıçta olan fikir bu kadar "gelişkin" miydi, hayır değildi. Dolayısıyla başlangıçta fikirleriniz varsa, ona dair bir iklim çıkar ortaya, eğer sizin hassasiyetleriniz ve yoğunlaşmanız da buna uygunsanız. Yani temasınızla gördüğünüz, fark ettiğiniz başlangıçları ilerletebilmeye mayanızın ve sabrınızın müsait olması, temas ettiğiniz kesimlerle etkileşmeye aklen, kalben açık bir idrakinizin olması gerekmektedir.

Bir de farklı bir ihtiyaç tanımlaması var sanki. Önceden tespit edilmiş ihtiyaçlara cevap vermek değil de bu ihtiyaçların da zaman içinde dönüştürülmesi söz konusu, değil mi? Mesela "mahallelinin neye ihtiyacı var"a karar verme süreci zaten önemli.

Diyelim ki bir tane mahalle var, açıklanmış kentsel dönüşüm tehdidi yok ama potansiyel olarak "güvencesizlik nedeniyle" tehdit altındalar. Siz hamasete dayalı bir şey anlatıyorsanız, dersiniz ki: "Bak siz emekçisiniz, dar gelirlisiniz, burayı size yedirmezler, yedirmeyecekler. Muktedirler, büyük sermaye kesimleri burayı sizden alacaklar, o yüzden örgütlenin." Peki bu onun derdine merhem olacak bir cümle mi, değil. Kendi de biliyor, elli yıldır İstanbul'da yaşıyor neticede. Çalıştığı fabrikada sendika deneyimi vardır, 80'den önce gördükleri vardır... Yani bunu anlatınca ona bir şey söylemiş olmuyorsunuz. Dolayısıyla orada ona bir şey söylemenin yolunu ararken aslında onun hayatında bir mahalle olarak örgütlenmeyi güncelleştirecek yollar arıyorsunuz, sadece kendinizi ifade edecek yollar aramıyorsunuz. Sizin kendinizi ifade etmeye dair aradığınız analitik, eleştirel, gözleme dayalı yollar, aslında onun hayatında, hayatını güncellemede işine yarayan şeyler. Bu süreçler kolay olmuyor tabii; o noktada siz kimsiniz, niye uğraşıyorsunuz, diye soruyorlar. İşte orada bizim kendi tarihimiz iş görüyor. Sonuçta siz parti değilsiniz, TMMOB değilsiniz. Sizin kendinizi, meramınızı daha kolay, anlaşılır ifade edebildiğiniz bir geçmişinizin olması ve tabiri caizse, bir CV'nizin olması orada o bağı kurmada biraz işe yarıyor...

Hani dediniz ya sizin yapınıza iki ayrı eleştiri geliyor. Bunlar sol gruplar olabilir, partiler olabilir, karşı karşıya gelme anları olmuştur herhalde...

Bizim daha çok gıyabımızdan konuşurlar, yüzümüze söyleyen çok olmaz. Zaten işlevsiz hissettiğimiz yerde devam etmeyiz. Millet in işine yaramıyorsa, nezaketle, "Allah çarşınıza göre pazar versin" der helalleşiriz. Harbi helalleşmedir bu, Tayyip Erdoğan tribi değil. Gerçekten konuşma da öyle cereyan eder: "Biz sizin hayatınıza şu beklentileriniz için, mesela evleriniz için işinize yararız diye geldik, birlikte şunları yaşadık, ama gelen aşamaya baktığımızda görünen odur ki ya siz başka bir yoldan ilerliyorsunuz ya da bize ihtiyacınız yok. O nedenle size ne emek verdiğimiz helal olsun, bize geçen emekleriniz varsa siz de helal edin, artık daha sonra rastgele." Biz böyle ayrılırız, beklentilere uygun bir şeyler olsun isteriz tabii ama "bu kadar emek boşa mı gitti" gibi bir muhabbetimiz olmaz. Hiçbir emek boşa gitmez. Bizler başladığımız yerdeki biz değiliz, onlar da bizle başladıkları yerde değillerdir.

Ama sonuçta toplum bir sorunu çözerken, hareket halindeyken anlaşılır bütün bunlar. Örneğin durduk yerde bir ayrımcılık tartışması veya onun hayatında o ayrımcılığı nasıl görünür kıldığı meselesi üzerine bir tartışma anlaşılır bir şey değildir. Bu ancak bir çelişki, bir çatışma, bir sorundan hareketle olur. Mesela diyelim ki Davutpaşalı ailelerin veya evsizlerin yüzde sekseni muhafazakâr tabiata sahip insanlar. Davutpaşa'yı başından beri izleyen belgeselci arkadaşlar vardı, geçenlerde gelip belgeseli bitireceklerini söyleyerek izlememizi istediler. Belgesele yetmiş saatlik bir malzeme çıkmış. O malzemeyi izlerken insanların baştaki dili, mevzuyu ele alış, birbirlerine davranma biçimiyle, üç sene sonra geldiği yeri görmek önemliydi. Biz buna inanıyoruz. Bir fikir ezberimiz var ve ona itikat etmişiz, oradan devam ederiz gibi bir düşüncemiz yok. Bizim itikadımız mağdur olanın, yok sayılanın, yanında, hayatında olmak ve "işe yarar" bir şekilde olmak. Ve onun şahsiyet kazanmasına vesile olmak. Yani onu yönetmek, idare etmek değil. Mesela bizim geleneksel gecelerimizde şöyle bir yöntemimiz var, kürsüye içimizden bir arkadaş bir iki dakika hoş geldiniz demek için çıkar, sonra söz, bizim ne kadar hayatına girdiğimiz insan varsa onların olur, ne söylemek isterlerse söylerler. Bize güven veren bu. Şimdiye kadar yaşadığımız süreçler de bize yanlış, sonuçsuz, işe yaramayan, kendini tekrar eden işler yapıyormuş gibi bir duygu yaşatmadı. Bir yandan da, biz böyle inanan, böyle yapmaya çalışan, bugün memleketin de buna ihtiyacı olduğunu düşünen insanları gibi bir takdimle, tabiri caizse böyle bir iddiayla kamusalda pozisyon almıyoruz. Mesela platformlarda yer almayız, basın açıklamaları yapmayız. Örneğin Davutpaşalı ailelerin basın açıklamaları, Davutpaşalı ailelerle ilgilidir, altında da onların isimleri olur. Bir Umut imzasıyla basına gitmiş, biz bu mesele hakkında şöyle düşünüyoruz diyen bir tane bile açıklama yoktur.

Mahalleli homojen bir varlık olmadığına göre, farklı çıkarlar, farklı ihtiyaçlar olabildiğine, mağduriyet de tek bir mağduriyet olmadığına göre, bu tür çatışmalarla karşılaştığınızda nasıl ilerliyorsunuz?

Bir defa bizi oraya götüren neden belli. Hukukta "meşhur vaka" vardır. Meşhur vaka, ispata ihtiyaç olmayan ve herkesçe bilinen vakadır. Herkesçe bilinen vaka nedir, bizim mahalleye gitmemizdir. Mahalleden davet almamışsak gitmeyiz, hadi geldik size anlatalım demeyiz, bir sorun yaşandığı zaman gideriz oraya. Bugüne kadarki pratiklerimizde, mahalleliyi bir yandan anlamaya çalışıp bir yandan da o sorunu onları anlayıp tanıyabildiğimiz oranda tercüme ediyoruz. Onların, tanımlamasına yardımcı oluyoruz. Tanımladıktan sonra tutum alma noktasında farklı farklı tutumların getirisi götürüsü ne olur, bunu anlamalarına yardımcı olmaya çalışıyoruz. E tabi biz de, gıyabından bu kadar konuşulan toplumsal gerçekliği anlayabilmiş oluyoruz. Sonrasında karar onların oluyor.

Böyle bir toplulukla alaka kuruyorsanız, sizin mağduriyet ve sorun tarifinizle onunkiler örtüşmeyebilir. Siz oraya konu temelli gittiğiniz için, gittiğiniz nedene bağlı, bütünlüklü bir sosyolojik analiz ve gözlem kabiliyeti göstermiyorsanız, en fazla bildiğiniz mevzu neyse anlatır dönersiniz. Ama biz o bilgiyi taşımaya çalışmıyoruz. Elimizden geldiğince o bilgiyi, o sorunu, mahallenin kendi örgütlenmesini yaratmasına vesile olabilecek hale getirmeye çalışınca o zaman bütün bu ayrıntıları dikkate alarak gitmek gerekiyor. Yani sürekliliği, yeniden üretimi sağlamak apayrı bir şey. O hayatın çeşitli hassasiyetlerini gözlemleyip, anlayıp, benimseyeceksiniz. Diyelim ki toplantı yaptığınız yer caminin yanındaysa, ezan okunuyorsa, toplantıya ara vereceksiniz. Namaza gidecek dindar insanları varsayacaksınız. Kaza namazı kılmaya karar verip vermemek de onun nezaketi olarak oluşabilmeli. Sen ara vermezsen de ayıplamaz kimse, sen dışardansın. Ayakta duran yaşlı insana yer vermek görüntüsü sadeliğinde değil. Tam dediğiniz gibi, o heterojenliğin içinde kırk türlü katman var ve siz ne kadar bunu görüp orada bulunma gerçekçenizle bağını kurarak yansıtabiliyor ve taşıyabiliyorsanız aslında aranızdaki samimiyet de o kadar artıyor.

Bunu ne kadar yapabiliyorsak sözümüz o kadar ulaşıyordur. Her şey bütünüyle sizinle alakalı değildir, sorunun karakteriyle alakalıdır, orada daha önce oluşmuş tarihsellikle alakalıdır, ama biz hiç değilse bir karşılıklı saygı nedeniyle de bunu yapıyoruz. Doğal olarak insan kendi anlattığı şeyin diğer insanlar tarafından anlaşılmasını ister. Bu anlaşılabilirliği sağlamak için de, o ne düşünüyor, algısı nedir, bunu anlamaya dair bir gayret içinde olmak gerekir.

Yani geleceğe ilişkin de bir dönüştürme amacı var değil mi, veya dönüşmesine yardımcı olma?

Zaten eğer bir süreklilik ve yeniden üretim varsa ve siz de aklınızı, kalbinizi katmışsanız o hadisenin kendisine, o süreçte herkes için bir yeniden üretim faaliyeti oluyor aslında. Sizin sahip olduğunuz değerler formasyonu neyse ve bunda ne kadar yeniden üretme feraseti gösterebiliyorsanız, o kadar oluyor. Yani benimsendiği oranda o zaten beraber yapılmış bir şey oluyor. Şöyle yapınca şöyle değişsin diye yapmıyorsunuz. Ama yaptığınız şeyin bir muhtevası yok mu, var tabii. Bunu da zaten açıklıkla söylüyorsunuz. Diyorsunuz ki, şu yol bencilliğe götürür, şu yol şunu besler, şu yol buradaki sosyal, sınıfsal kastlaşmayı derinleştirir, oysa bunu böyle yaparsak şöyle olur... Bu zaten size içkin bir şey ama aynı zamanda sizin yeniden üretme maharetinize bağlı. Onu sorun olarak gösterme maharetinize bağlı. Sizin sorun olarak tarif ettiğiniz şeyi, o sorun olarak görmeyebileceği için o kadar açık ve çıplak yaşamıyoruz, biraz daha dolayimli yaşıyoruz diyebiliriz. Bir "değişim" varsa, işte o sürecin kendisi. O nedenle biz bir yeniden üretim ve bir süreç fikriyatına bağlı düşünmeye çalışırız. Aynı zamanda, hayat pratiğiyle kendini ve sözünü birbirine katarak beslenmeyen hiçbir düşüncenin kıymeti yoktur. Eğer fikirlerimiz ve kaygılarımız insanlığın geleceğine aitse.

Böyle çarpıcı örnekler var mı belli bir süreç sonunda başlanılan noktadan çok farklı bir yere geldiği?

Hepsinin tarihinde var. Mesela mahalleyle ilk gittiğinizde toplantıda beş kişiyle konuşmuşsunuz, sonra o beş kişi olmuş elli beş kişi, sonra o elli beş kişi olmuş yüz elli beş kişi... Kadın yokmuş, sonra kadınlar gelmiş... Başlangıçta sadece solcular varmış, sonra solcuların yanında AKP'lisi, MHP'lisi olan bir topluluğa dönüşmüş. Başlangıçta sağcılar seninle ilişki kurmamış, sonra ilişki kurmuşlar... Örnekler o pratiklerin içerisinde fazlasıyla var.

Mesela, Evsizler'de yüzde sekseni kadın olan ve hâlâ, teyze, abla dediğimiz kadınlardan oluşan bir toplulukta, temsilcilik mekanizması kurulması, grup toplantıları yapılması için bir tarafı. İşin diğer tarafı, kadınların hayatlarında kendilerine benzeyen insanlardan oluşan sosyal çevreleri var. Biz onlardan değiliz. Bizim diyalogumuzun sürmesi, o diyalogu sevgi, saygı, hürmetle sahiplenmesi, arkamızdan "kötü ve yadırgayıcı sözle" konuşmaması, bunların hepsi çeşitli düzeylerde değişim alameti taşıyor.

Bir de tabii biz süreç fikrine itibar ederiz. "Toplumsal siyasete" dair çabalar lügatinde, kendiliğindencilik ve iradecilik tartışması olarak yer bulan tartışmaya kendimizce bir cevap bu aslında. Ve sürecin kendi olgunlaşma düzeylerine bağlı olarak, aynı zamanda siyaseti belirleyecek süreçlerin de böyle oluşması gerektiğine inanıyoruz. Gönül ister ki, kentsel dönüşümle uğraşan mahallenin kendi demokratik örgütlülükleri öyle bir düzeye gelsin ki yerel seçimlerde kendileri belediye meclisine aday çıkarsınlar. Dolayısıyla bir ufuksuzluk içinde değiliz ama öyle olunca da bir şey bitmiş olmayacak. O yüzden süreç fikri diyoruz. Sadece mesele edilmiş bir talebin çözümüyle sınırlı kalmıyoruz. Devam ettirme kapasitesi de o süreç içinde birikecektir. Iradecilik, yeniden üretim ve o toplumsal tabiatla karşılıklı anlaşılır ilişki kurma marifetine sahip olma, koyun koyunadır.

Mesela İzmitliler sekiz yıllık mücadeleden sonra evlerine taşındılar. Şimdi diyebiliriz ki, evet mücadelemiz bitti, kiracı depremzedenin de evi olabilir mi, ve artık helalleşebiliriz. Ama siz şu fikri anlattığınız zaman değişimi en fazla orada görüyorsunuz: "Tamam evi aldınız da, bitmiyor hayat orada. Hayatın kendisini organize etmeye dair ne olacak? İcinizde işsiz olacak, hastası olacak... Ulaşım meselesi var, belediyenin geliştirdiği model size kâfi gelmeyecek... Bak bir de yiyeceklerinizde bu kadar zirai, kimyasal madde kullanılıyor, buna dair kendi çözümünüz olmayacak mı?" Evet yapmalıyız diyorsa, yüz kişide olsun, beş kişide olsun heyecan gördüğünüz zaman değişiyormuş bir şey. Bunu toplu çözüm bulma pratikleri sırasında görüyorsunuz. Mesela şofben alınacak şimdi onların 574 tanesine. Bir komisyon kurdular, o komisyon gitti teklif aldı, sonra temsilciler heyetine sundu. Yedisi bir araya gelip bir geçici yönetim kurulu adı altında bunu yapabiliyor. Arada artık acaba bu yedisi şofbenciden avanta alacak mı gibi bir duygu kalmamış. Toplumsal hayatta kapitalizmin ideolojik hegemonyasını tık diye görüyorsunuz. Üç kişi bir araya geliyorsa, bir kişi de onları temsil ediyorsa, bir avanta dönüyordur, suiistimal olacaktır diye

varsayıyor. Toplu davranmaya toplumun güveni kalmamış. Bu sistemin daha otoriter karakterini teyit ediyor belki. Şimdiye kadar olan ortak davranma pratikleri bir coşku, heyecanla hatırlanmıyor. Dolayısıyla da siz aslında bu azalan, yok olmaya başlayan ortak davranma duygusunu canlandırılıyorsunuz. Mesela parayla yapılan bir alışverişi vekâleten üç-beş kişinin yapması ve onların da zan altında kalmaması azımsanacak bir şey değil.

Ne tür değişimler oluyor dediğimizde sizin dinsel görüşlerinizle, halinizle barışması, sizin onlardan etkilenmeniz, onların sizden etkilenmesi gibi hususlar var. Mesela biz Evsizler'le kapitalizmi, İhlamurlar Altında dizisi vesilesiyle konuşmuştuk. Çünkü, "Pekiye bütün bunlar başımıza niye geliyor?", gündemli bir toplantı yapmıyoruz; sorun temelli çalışıyoruz. Ama neden, niçin hususlarında da kendi inandığın veya anladığın şeyi, gözüne batırırçasına veya senin gibi düşünsün diye değil ama böyle bir ihtiyaç ortaya çıktığı için, yansıtıyorsun, paylaşıyorsun. Tabii o da fikrini söylüyor. E muhabbet ne kadar dem tutarsa artık... Bu bizler gibi bir gündem etrafında konuşarak olmuyor, daha aktüel şeylerle oluyor. O yüzden, İhlamurlar Altında, Hırsız Polis gibi diziler üzerinden adaleti tartışıyoruz örneğin. Zengin ve yoksulu ve onların sosyal hayatta kendilerini var etme biçimini tartışıyoruz. Esaslı bir meselede varoluşunuz kendini böylesi bir çizgide süreklileştirmedikçe bir süre sonra tarih olabilirsin. Yani bir hoş seda olarak kalabilirsin.

Nasıl bir çizgi?

Mesela o üç köyde imece evleri olmasaydı, şimdi Düzce Aksu'da yapılan HES meselesi nedeniyle 17 köyün bir araya gelme şansı olmazdı. Niye? Çünkü o imece evler nedeniyle oluşmuş bir güven ilişkisi var. Yoksa bizim başımızda bir HES belası var ne yapacağız diye düşünürken o köydekiler, avukat da olsanız hakim de olsanız sizi aramazdı. Bu tarih nedeniyle arıyor. Böyle bir şey oldu mu, bir de onları dinleyelim deniliyor. Diğer köyler sizi tanımasa bile, siz kendinizi anlatmadan onlar sizi anlatıyor. Diyor ki, bu insanlar şöyle düşünen, şöyle yapan, şuna kıymet veren insanlardır. Dolayısıyla siz zaten 17 köyün toplanmış haliyle karşılaşıyorsunuz, bir yol açılıyor devam ediyorsunuz.

Süreklilik ve yeniden üretim meselesinde: a şıkkı, o topluluğun kendi kapasitesi ve erişkinliği bunu sağlayabilir; b şıkkı, dışarıdan çeşitli sınırlı düzeylerde enerji taşımaya gerektirebilir. Mesela bizim kendi gündemimizde olan bir tartışma başlığı şu aslında: Bu tür sosyal örgütlenmelerin kendini yeniden üretebileceği, bir "hayat örgütü" haline gelebilmesi konusunda biz refakat edebilecek miyiz ve refakat edebilmenin sınırı nerede başlar ve nerede biter? Bütün bunlar dışarıdan bakınca iyi şeyler olsa bile, sadece bizim enerjimizle olabilecek şeyler değil ve bu memlekette bu tarzı anlayabilecek, bu kaygıyı taşıyan ve kendi sarf ettiği enerjinin daha sahici şeylere yaramasını isteyen başka insanlar da var. Burada mesele bizi aşar hale geliyor. Neden?

Diyelim ki bir coğrafyada, kadınlarla bitki kurutma işi yapacaksınız. Bitkiyi sadece kurutup satacağım, para kazanacağım diye düşünmeleri yetmez. Aynı zamanda ekolojist bilinçle düşünmeleri de önemli. Ekoloji dünyasının literatürünü taramadan, kendi hayat pratiğini, o sadeliğin içinde, üstelik de kent formuna benzeyen bir şeyin içinde daha ekolojist yöntemlerle sürdürmesinin bilinci. Bunun yeniden üretimine, çeşitli imkânlarının yaratılmasına, bu tür enerjilerin akmasına gerek duyuluyor. Dolayısıyla da bizdeki donanım bütün bu düzeydeki ihtiyaçlara cevap verir mi diye düşündüğümüz zaman, vermez. Eğer bu yolu takip edeceksek, o zaman bütün bu ihtiyaçlara cevap veren bir enerjinin oluşması lazım.

Daha politik bir şey herhalde değil mi?

Bilinenin dışında politik bir şey tabii ki. Politikliği nasıl tanımladığınızla alakalı. Bütün bu duyarlılıklar ve farkındalıklarla bir *halin* daha anlaşılır ve popüler hale getirilmesi. Bütün bunları daha daraltılmış bir tartışma içerisinde tutmadan, tabiri caizse, bu memlekette devrim nasıl olur, kapitalizm nasıl yıkılır, sol nasıl büyür gibi konsantre tartışma başlıkları altında görmeden, ama meseleyi bu veçheleriyle ele alarak... Hani sizin de derginizi çıkarma gerekçenizi anlatırken dediğiniz gibi, bir sorunu Ermenistan'daki başka türlü çözmüştür, öteki başka türlü çözmüştür. Yani bir deneyimi ya da bir fikrin miladını kendimizde başlatıp kendimizde bitiren bir algıyı baştan yanlış görüyorsak, başka coğrafyalardaki deneyimlerin de işe yarayabileceğini, üstelik sadece fikir

olmanın ötesine geçebilecek başka sonuçlar türetebileceğini düşünüyorsak... Ama bunun böyle olabilmesi, o toplulukların hayatındaki bu süreçlere refakat etme çabanıza bağlı. Yani süreç bütünüyle sizden ibaret değil ama sizin en azından bu yolun devam etmesi için enerji aktarımınızı başlangıçta konuştuğumuz esasları ihlal etmeden, yani "ya bak, ne kadar da itibarımız var" aurasına kendinizi kaptırmadan, sürdürme çabanıza bağlı.

Kendinizi yakın bulduğunuz başka oluşumlar var mı?

Konu bazlı olarak karşılaşıyoruz. Mesela Sefaköy'de ekolojik ürün hadisesinden hareket ederek ekim yapmaya karar verdi arkadaşlar. Bir dönümlük tarla yaptılar. Yetişkinlikle, çocuğuyla, sadece tüketici olmayalım, yediğimize bu kadar yabancılaşmayalım biz de çocuğumuz da diyerek başladılar. Arkadaşlar on sekiz tarım konulu toplantı yaptılar. Tarıma dair ne kadar topluluk varsa, ne kadar sözü olan varsa, hepsine ulaşmaya çalışarak davet edip dinlediler. Biz o bakımdan esas doğru bizde gibi bir hissiyatta değiliz. Diyelim ki kent meselesiyle uğraşıyorsun. Bu meseleyle ilgili başka gruplarla, kesimlerle ilişki kurabiliyorsun. İş cinayetleriyle uğraşırken örneğin işçi-iş güvenliğiyle ilgilenenlerle ilişki kuruluyor. Kapalı olmuyorsun. Ama sorun şu: Bu toplulukların kendisi ya bir siyasal bütünlükten hareket ederek o konuyla ilişki kuruyor - yani, "ben memleketi böyle görüyorum, şunların değişmesi için şöyle mücadele ediyorum gibi"; ya da aslında taraftarı olduğu bir düşünce var ama o konuyla ilgili, yani kendi mesleki formasyonu nedeniyle kendini o konuyla sınırlamış. Dolayısıyla böyle "hayat", "hayatın veçheleri", "dipten gidelim" gibi usulleri yok. Biz daha pratik ihtiyaçlar bakımından etkileşmeye kapalı durmuyoruz ama bunun sonsuz ve sonuçsuz bir şey olduğunun da farkındayız mevcut atmosfer nedeniyle. Örneğin bir tane ekolojik ürün dayanışması yapılıyor. Ne var bu alanda? GDO'ya Hayır Platformu var, Çiftçi-Sen var, Köy-Sen var. Bir taraftan üretici kooperatifi deneyimini icat etmeye çalışanlar var, konumcu pratikler geliştirmeye çalışanlar var. Bunları biliyoruz, izliyoruz da. Veya kent meselesiyle ilgili odalar var, kendilerini doğrudan kent ve mekân meseleleriyle tarif eden kent grupları var. Onları da izliyoruz. Ortak bir şeyin imkânı olduğu zaman sekterlik zaten bize uygun değil, ama bütün bu süreçleri domine etmeye dair bir pozisyon almadığımız gibi, haydi illa ortaklaşılın diye bir pozisyon da almıyoruz. Çünkü öyle bir olgunluk yok ortada. Bu aynı zamanda pratik bir şey. Gerisi temennidir ama o temenninin vücuda erebilmesi için bile ne düşünüyorsa onu icra eden pratikler olacak ki o pratiklerden birini izleyebilesin. Bir de o pratiği sürdürenlerle bizim etkileşmemiz değil ki sorun. Mesele bir toplumun öteki toplumla etkileşmesidir. Onun etkileşebilmesi için de tanıdık gelen, aralarında ortaklık kurabileceği pratik süreçler olması lazımdır. Yoksa otururuz uzun boylu konuşuruz, orada birbirimizi anlarız ama mesele bizim birbirimizi anlamamızdan çok bizim içinde yer aldığımız ve kendi tercihlerimizi, fikirlerimizi, hassasiyetlerimizi yansıttığımız toplumsal pratiklerin birbirine tanış olmasının imkânlarının artmasıdır. Birlikte güç olabile ve düşünebilme arzusunun gelişebilmesidir. Bu hal de ismarlama "muhalafet koalisyonu" toplantılarıyla oluşmaz. Bunların haberdarlık sağlamak açısından anlamı olur o kadar. Böyle toplantılar temsili olduğu için ve o toplumsal mücadelelerin gerçeğini yansıtan temsiliyetler de olmadığı için başka bir yanılsamaya da neden olabilmektedir.

İlk konuşmamızda şöyle bir gözleminiz vardı: Toplu konut formu bundan sonraki dönemde en azından bir süreliğine egemen bir form olarak yer alacak. Mevcut entelektüel tartışmaların bu gerçeğin farkında olunmadan ilerlediğini söylemişsiniz. Direniş ya da dayanışma pratikleri nasıl buna göre bir konum alabilir? TOKİ formunun dışında herhangi bir alternatif olabilir mi, ya da TOKİ formunun içinde bazı şeyleri değiştirmek nasıl mümkün olabilir?

Şimdi bahsettiğiniz hususu bize tartıştıran ne aslında? Sermayenin mekânda büyüme tercihi, eğer çok ciddi kriz süreçleri olmazsa, İstanbul Ankara merkezli olmak üzere ve önümüzdeki dönemlerde İzmir'de de patlayacak ve diğer büyük şehirlere, kıymetli bulunan kırsala da yansiyacak şekilde artarak devam edecek. Uzun yıllardır sıcak para akışı sağlayan daha dışarı kökenli İslamcı sermaye ve bu sermayenin mekânda kendine çeşitli hayat alanları icat etmesi, bu tür el değiştirmeler vs. de dâhil olmak üzere bu süreç devam edecek. Bir kriz patlasa bile ivmesi düşse de devam edecek. Şimdi bunun anlamı ne? Biz emlakçı olmadığımızı göre daha toplumcu bir yerden baktığımız zaman en fazla ne diyebiliriz? Bu mekân, böyle çok arsız biçimde değişebilir, plancılara, mimarların kafasına yatan bir şekilde de değişebilir, diyebiliriz. Bu değişimin ürettiği rant nedeniyle bir gerçekliği var. Eski yaşayanlar oradan tasfiye olacak. Bu

tasfiye oluşa aslında yönetenlerin cevabı var ve uyguluyorlar. Herhangi bir yerde toplu konut yapıyor ve insanlara diyor ki, “Bu Danıştay kararı haline de gelmiştir, ben sana oturabileceğin evi veriyor muyum, veriyorum, enkaz parası veriyor muyum veriyorum. Ben yükümlülüğümü yerine getirmiş oluyorum”. Bunu da TOKİ aracılığıyla yapıyor ve İstanbul’da TOKİ öncesinde, örneğin Kurtköy ve Kağıthane projelerinde, KİPTAŞ aracılığıyla yaptı. İkincisi, kente göç devam ediyor. Gelenler bir süre kiralık öteberiyle meseleyi hallediyorlar ama bir eve sahip olmak bizim toplumumuzda mühim bir yer tutar. Bunda iki şeyin etkisi vardır muhtemelen. Biri, ev sahipleriyle yüz göz olma ve onun yarattığı aşındırıcı durumlar. İkincisi de, evim olsun, ne yapar eder, yevmiyeli çalışır iki lokma ekmeği bulurum, gibi bir düşünce. Dolayısıyla TOKİ'nin geliştirdiği bu süreçler insanlardaki bu eğilimle örtüşüyor.

Bu eğilim böyle devam ediyorsa bugün kentsel dönüşümün bu türden tasfiye süreçleri karşısında tek bir mücadele türü olamaz aslında. Yani mücadelenin bir yanı, yerinde kalma ve hakkını koruma merkezlidir. İkincisi, eğer anlaşıp toplu konuta giderse, orada başka bir mücadele söz konusu olur. Toplu konutlar insanlar arasındaki ilişkiyi, kamusal olabildiğince parçalayan mekânsal tasarımlardır, insanların birbiriyle buluşma, ilişki kurma alanı ve imkânları bulamadığı yerlerdir. Dolayısıyla bir toplumda önemli bir çoğunluğun, üstelik sınıfsal, sosyal olarak da kendini ifade edemeyen bir çoğunluğun bu kadar parçalanması iyi bir şey değildir. Eşitlik, özgürlük mücadelesi bakımından da iyi değildir, toplumun kendi sorunlarını beraber çözme kapasitelerinin yok olması bakımından da iyi değildir. Orada ortak toplumsal gelecek tahayyülü oluşmasının fiziki-sosyal olanakları gittikçe daralmaktadır.

Toplu konut alanları konusunda belki TOKİ’yle danışıklı bir şey yapılmaya en çok yaklaşılan yer İzmit’teki Evsizler pratiğidir. Biz o mücadelenin sonunda arsayı alınca AKP yetkilileri TOKİ’nin o arsaya konut yapmasını teklif etti. Biz aslında imece usulü kendimiz yapacaktık konutları ama topluluk, bunun ucunu kestiremedi, yani tahayyül edemedi. İçine girdikten sonra ödemek üzere TOKİ’nin yapmasına karar verdi. Bu bizim fikrimiz değildi. Bizim fikrimiz arsayı almadan protokol yapmamaktı. Önce arsayı bize devretsin sonra biz de kendi şartlarımızı söyleyelim istiyorduk. Ama genel tarzımız nedeniyle bünyeyi zorlamadık. Tamam öyle olsun dedik, sonuçta mücadelenin bir aşamasını başarmış oluyorduk. TOKİ’ye sekiz tane talep verdik. Dedik ki, bir, mimari tasarım süreçleri konusunda sosyologlarla birlikte burada oturan bütün nüfusa dönük bir çalışma sürdürmeyi düşünüyoruz. Sen yap demiyoruz, biz yapacağız bunu. İki, bu insanların hepsi depremi yaşadığı için bu anket çalışmasının içinde aynı zamanda psikologlardan da destek alacağız. Üç, bu imalat sürecine içinde oturanın yabancılaşması iyi değildir, yabancılaşmaması, sonradan evlerde bir arıza çıktığı zaman neyin nerde olduğunu bilmesi bakımından bile gerekli bir şeydir. O yüzden de imalat sürecine bir düzeyde refakat etmenin bir yolunu bulmak istiyoruz. Bizim adımıza çalışan bir komite olsun. Onun içindeki inşaat mühendisinin vs. ücretini biz verelim. Gelsin baksın, fotoğraf çeksin, bize anlatsın. Kalan maddeler de ortak kullanım alanları ve diğer hususlarla ilgiliydi. TOKİ hiçbirini kabul etmedi, arada AKP’li vekil olduğu halde.

Dolayısıyla TOKİ’nin bu antidemokratik, otoriter, “yersen yemek yemezsen mercimek” anlayışını konuşabilmek için bile TOKİ ile bu ilişkiye giren insanların kendi taleplerini tarif edebilmesi lazım. Edecek ki zorlayasın. Yoksa bizler gibi insanlar TOKİ yapıları şöyle yapmıyor, böyle yapmıyor demekten öteye geçemiyor. TOKİ ile ilgili süreçlerde, eğer TOKİ etkilenecek ve değişecekse böyle bir mücadele lazım. TOKİ kamu kurumu, kamuya ait kaynakları kullanıyor. Dolayısıyla da bana TOKİ mi, serbest piyasa mı diye sorsalar, ben TOKİ derim. Sorun, bunu etkileyebilecek yaratıcı enstrümanlar icat etmektir. Örneğin toplu konut yönetim planıyla uğraşmaktır. Yönetim planlarının küçük profesyonel şirketlere verilmeden orda yaşayanlar tarafından alınmasını sağlamaktır.

Ama orada bir problem daha var. Eğer o topluluk içinde daha önce bir şey mayalanmamışsa, toplu konut yöneticisi olanlar bunu kendi lehlerine yapacaktır ve suiistimalde bulunmayacağını garantiyi yoktur. Toplu konut süreçlerinde insanları tek tek kuraya girmelerinin, para yatırmalarının öncesinde örgütleyecek bir form yok. Mahallelerde, boşaltılacak mevcut yerleşimlerde veya Fikirtepe gibi deprem nedeniyle dönüşüme uğrayacak yerleşimlerde sosyal örgütlenme düzeyleri bu nedenle elzemdir. Sen bugün ne yaparsan yarın önüne o çıkıyor. Ya birlikte davranmanın imkânı olarak ya da zorlaştıracak şekilde. Bugün bir hakkı almak için

yaptığınız mücadelede aynı zamanda, geleceğe dair değerler üretilebiliyorsa ve çeşitli prensipler içsel hale gelebiliyorsa kıymetli olan budur. Yani yarın büyük bir sorun olunca masanın etrafında bir araya gelsinler, muhakeme etsinler, karar versinler. Masanın etrafında bir araya gelirken ayrımcı davranmasınlar birbirlerine karşı. Dolayısıyla toplumda bu tür bir demokratik kapasitenin artması buradan geçer. Ve gerçek bir demokratikleşme mücadelesi, toplumsal hayattaki böylesi varoluşlardan geçer. Olabildiği oranda da, temsili demokrasiden, devletten uzaklaşarak kendi varoluş hakikatının lehine bir adım daha atmış olur.

Toplu konut alanları gerek Kürt meselesi gerek milliyetçi muhafazakâr damar nedeniyle gerilimlerin daha yoğun yaşandığı yerler olacak. Mahallede sokak diye bir şey var, sokakta herkes birbirini tanıyor, orası bir kamusal alan aynı zamanda. Şimdi öyle olmayacak. Evden çıkacak, dolmuş ya da otobüse binecek... O sokak dediğin yerde kaldırımda otururken, nişan yaparken, sünnet yaparken kırk türlü temas imkânı vardır. Sokağın ortadan kalkmasının bu toplumun hayatına taşıyacağı artılar yok, eksiler var. Mekânsal düzeyde toplumun birlikte birbirinin farklılığıyla bir şey düşünebilmesinin imkânı daralıyor. Dolayısıyla bunun kendisini dert etmek sadece bugüne ait bir şey değil. Gelecek açısından da büyük ehemmiyeti var. Emekçinin, dar gelirininin toplulaştırıldığı bu alanlardaki çeşitli güvenlik kaygıları da önemli bir mesele haline gelmekte. Devlet de bu sorunu sitenin içine bir tutam polis lojmanı yaparak çözmeye çalışıyor.

Bizim, aklımızın yettiğince toplumun geleceği için daha insani, daha eşitlikçi, daha özgürlükçü, daha demokratik bir toplumsal hayata ulaşabilmesinin birikimlerini artırmanın yollarını çoğaltmamız lazım. Her çelişkinin, her çatışmanın, her sorunun aynı zamanda kendi içinde buna kapı aralayan tarafları var. Yani tek başına olumsuzluk taşıyorlar. O aralıkları görmek, sızmak ve değerlendirmek lazım. Mesela HES'ler böyle bir imkânı ve bu imkânı değerlendirilemedi. Yani HES süreçleri bu kadar popüler, aktüel bir mücadele iklimi gibi gözükmelerine rağmen bu toplumda ekolojik bir bilince dönüştü mü? Hayır. Peki toplumun mekânla kurduğu ilişkiyi daha barışık kılacak şekilde, insanın doğaya tahakkümünü zayıflatacak şekilde dönüştürülebildi mi? Hayır. Peki mekân merkezli ve bu duyarlılıkların merkeze alındığı daha heterojen sayılabilecek örgütlülere mi dönüştü? Hayır. Dolayısıyla her problem, her müdahale bir kapı aralıyor ve bu kapı aralandığı zaman içeri sızmak gerek. Gelecek tahayyül ile bugün arasındaki o heyecan verici gerilimi, hakıyla yaşamak gerek. Bizlerin değil, toplumun geleceğe dair kendi izlekleri ancak böyle oluşabilir gibi gelmekte bize.

Kentsel dönüşüm pratiği bağlamında, bir yerleşim alanında bugünden bunun için mücadele edilirse ve bu demokratik düzeyde seyredirse, yarın oradan gitseler bile hepsi önemli oranda aynı yere gidecek ve kültürüyle gidecek. Cebinde ne varsa, yeni gittiği yerde, oradaki hayatta da o oranda etkin olur. Örneğin TOKİ geri ödemeler konusunda insanları sıkıştırdığında, tahliye etmek istediğinde, konutta eksiklikler çıktığında veya planlama yetkisi TOKİ'ye geçtiği için beş blok yaptıktan sonra yedi blok daha koyarak ortak alanları daralttığında, mücadele edebilmeleri. Veya diyelim ki öyle olmadı, gitmeyip yerlerinde kalmayı başardıkları süreçlerin oluşturulması, ortaklaşarak çözüm geliştirebilmeleri için de... Ortaklaşa biriktirenle ilgili bir şey.

80 öncesinde birtakım mahallelerde birlikte bir mahalleyi kurmak, birlikte bir hayat örgütlemek adına yapılan çalışmalar vardı. Orada çok farklı bir dil kullanılıyordu. Şimdi sizin kullandığınız dil, bahsettiğiniz dernek, platform, kooperatif gibi enstrümanlar ve bütün mücadele biçimleri daha farklı bir dile işaret ediyor. Geçmişle bugün arasında mesela mahalleler bazında hem nasıl süreklilikler ve kırılmalar var, hem de sizin yaptığınız iş açısından nasıl bir farklılaşma var? Son olarak, umudu nasıl tanımlamak istersiniz veya bu konuda ne demek istersiniz?

Birincisi aslında geçmişte gecekondur kurma meselesi solla başlamamıştır, 1950'lerde başlamıştır. Sol, emekçiden yana olma tutumu nedeniyle, sahip olduğu siyasal etki alanlarında 1977'den sonra kendine bunu konu edinmiştir. Ama emekçinin bir meselesini çözmek üstünden konu edinmiştir, dolayısıyla bunun sürdürülebilirliği, devamlılığı üstüne uzun boylu düşünülmemiştir. O yüzden de bu tür gecekondur mahallelerine dair daha çok akademide yer alan tarih okuması eksiktir. Bir resmî tarih yazımıdır bu, solla sınırlı bir resmî tarih yazımıdır. Örneğin 1 Mayıs Mahallesi'ni düşünürken 1 Mayıs Mahallesi'nin kuruluşuyla düşünmeyeceksin. Esat Paşa Camii ile düşünürsün, o da 1950'lere gider. Dolayısıyla, solun o zaman yaptığı şeyler ahalinin kendi konut

meselesini çözme pratiklerini daha dayanışmacı kılmadır. Aracıları ve rantçıları devreden çıkarmadır. Aynı zamanda toplumdaki bölünmüşlük, kamplaşma, güvenlik meselesi gibi faktörler de etkili olduğu için herkesin o coğrafyada olabildiğince kendine benzeyenle, beraber yaşayabilecekleriyle, dönemin diliyle, koşulları içinde kurulan mahallelerdir bunlar.

1980'den sonraki süreçlerde eşitlik-özgürlük-adalet mücadelesini dert edinenler kendilerini yenileyemedi. Dönemin ve meselenin şartlarına uygun yenileme imkânlarını icat edemiyorsanız ve ezberden gidiyorsanız, o külleniyor. Küllenirken üstünde katmerleşiyor aslında çünkü sistemin taşıdığı değerler daha hâkim ve daha bastırıcı değerler. Bu sorun mahallelerde karşımıza çıkıyor. Bizi görünce bir miktar o zamanı geri çağırıyor bilincinde ama bundan bir heyecan duymuyor. Sonuçta bu toplum unutmuyor. Sorun senin eşitlik, adalet, özgürlük arayışını, mücadeleyi taşıyıp devam ettirdiğin şeyin ne olduğu, bunu bugünün ihtiyaçları üzerinden güncelleme kabiliyetin.

Ezber devam edene bakıyorsun, biz onlara mahalleler kurduk, onlara şunu bunu yaptık diyor... O sana devrim için söz vermemişti ki! O mağdurdur, sen de gittin şöyle yap böyle yap dedin. El verdin, dayanıştın. Bize sorarlar mesela, iyi tamam böyle yapıyorsunuz da ne olacak? Zıkkımın kökü olacak ne olacak yani! Bu insanların bunların karşısında güçsüz olmasındansa güçlü olması, beraber iş görmeleri daha iyi bir şey değil mi? Toplumun büyük bir çoğunluğunu yönetilen ve kendini de yöneten diye idrak etmenin ve böyle bir itidal bilincini kendinde içkin kılmanın tesirleri bunlar. Hayatı kendiyile başlatıp kendiyile bitirmekten tut da bir sürü politik, psikolojik, ideolojik nedenleri olabilir.

Dolayısıyla toplum kendi saygı duyduğu ve itibar ettiği davranışları unutmuyor. Ne zaman onu geri çağırıyor? Onunla benzerlik kurduğu durumda geri çağırıyor. Geri çağırdığı zaman bu bir heyecan, bir voltran enerjisi oluşturmuyor ama unutmamış oluyor. O pratiklerle benzerliğini kuruyor. Mesela tanımadığı insanlar bir karşılık beklemeden ona bir şeyler anlatınca bir benzerlik kuruyor. Bir tarz benzerliği kuruyor, saygılı davranıyor. Veya kadınlara ayrımcılık yapmamak gibi hususlardan benzerlik kuruyor.

Bu toplumun hiçbir şeyi unuttuğunu düşünmüyorum. Ama iz bırakanın ne olduğu ayrı bir konu. Bırakılan iz sizin bugün yaptığınızla çatışıyor mu yoksa onu besliyor mu? Azıcık geriye doğru eşelemek lazım. Çünkü bazen travmasını da çağırabiliyor. Biz zaten elimizden geldiğince oraların kendi tarihini de anlamaya çalışıyoruz. Aynı zamanda neyin değiştiğini ve neden değiştiğini anlamaya çalışıyoruz. Onlar yansıtmazsa da bunu yapmaya, geriye doğru gitmeye çalışıyoruz. Ve neticede gördüğümüz şu: Toplum kendi hayatında kendisiyle daha insani, daha demokratik kurulan ilişkilerle yapılan, kendi yararına olan ve kendisinin de özne olduğu pratikleri unutmuyor. Hafızasının bir yerinde duruyor ve ona benzer yeni pratiklerle karşılaştığında zaman da onu geri çağırıyor. O yüzden de 12 Eylül değerlendirmelerindeki unutmama meselesinin kendisi çok üstten, çok abartılı, çok gereksiz... Sen bir defa o toplumsal hayatın içinde kendini güncelle, o zaman gör bakalım unutmamış mı unutmamış mı. Bu unutmama meselesi senin bugün kendini hangi çizgide, nasıl güncellediğinle alakalı bir mesele.

Dolayısıyla umuda buradan çıkıyor...

Bizim amblemimizin karga olması şöyle bir metafora dayanıyor: Sabah çıkın, ya vardiyası gelmiş işçiler görürsünüz sokakta ya da kargalar görürsünüz. Başka kimse görmezsiniz. Sabah ezaniyla çıkıp camiye gidenler, yaşlılar var ama bu daha mahalli bir şeydir. İşçiler ve kargalar o yüzden benzerlerdir birbirlerine. Bir de kargalar çokturlar ama kuş cinsinden sayılmazlar. İşçiler de çokturlar ama insan cinsinden sayılmazlar... Genel olarak "umut" demek yerine "Bir Umut" dememizin nedeni de şu: Diyelim ki biri bir sorunu çözmek için Bayındırlık Bakanlığı'na gitmiştir, MHP'dense MHP ilçe teşkilatına gitmiştir, sonra hatırlı birine gitmiştir, sonra ötekine, ötekine gitmiştir. En sonunda da, "Yav bir de karşılık beklemeden yardımlaşmaya çalışan insanlar varmış, bir de onlara gidelim", demiştir. Hocaya gitme misali, aslında seni sorununu çözecek yer olarak görmüyor ama artık gideceği yer kalmamış, bir umut da oraya gidelim diyor.

Gelecek için umut etmek yoksa mücadele olmaz. Bu toplum için de böyle, bizler için de böyle. Umut edebilmek içinse umuda ait tahayyülün olması lazım.. Bizdeki umut da o aslında... Umutkâr

olmanın dilini de hakikatini de, bütün bu önceden inandığımız değerleri gerçekleştirebilmek için daha güçlü bir problem çıktığında yeniden gerçekleştirebildikçe oluşturuyoruz. Bu dönemde vicdan, adalet, dayanışma hareketinin yeniden yaratıcıları olmak lazım.

Mağdur lafı bir güçsüzlüğü de çağırıyor ama sizin kullanımınızda farklılaşıyor gibi...

Mağduriyete yok sayılma deriz genelde. Anlaşılır, aktüel dil dahilinde doğrudan mağduriyeti kullanırız. Aslında anladığımız yok sayılma. Bizim çabalarımız, mağduriyet halini bakı kılan bir ifadeden çok, mağduriyete neden olan süreçlere itirazını dayanışmayla yükseltmesi yönünde. Bunu yapamamak başka bir acze dönüştürmekte. Ve aslolan onun kendi olmasına giden bir özne oluş pratiğine hizmet ettikçe anlamlı. O yüzden de bizim ilk çıkardığımız bültenin adı da "Varız"dır. Yok sayılmaya karşı varız.

Yani, bütün bu pratiklerin içerisinde reel siyasi güçlerin durumuna bakarak konuşmadık. Lakin insanın canı acımıyor da değil yani mevcut tablo karşısında... Mesela, Ostim'de patlama oluyor. Gidiyor patlama yerinde açıklama yapıyorsun da ondan sonra niye bir işçi ailesini ziyaret etmiyorsun? Evinde çalışan rahmetli olmuş, ne yiyor, ne içiyor diye sormuyorsun... Ya da diyelim ki Davutpaşalılar 35 hafta Taksim tramvay durağında durdular. Onların ziyaretine ne bir tane okumuş yazmış aydın geldi ne de bir sendika geldi. Bu olağan bir vaka değil ki! 21 kişi hayatını kaybetmiş, 21'i de ihmalinden.. Bu basında da çeşitli düzeylerde yer alıyor ve bütün bu bilgi bir harekete yol açmıyor. Diyelim ki duyarlı, okumuş biri, ki ailelerin zaten onun öncülüğüne ihtiyacı kalmamış, onlara vekâleten iş yapması gerekmiyor, onlar kendi duyarlılıklarını yansıtıyor ve mücadele ediyorlar. Gideyim de onlara moral olsun, iyi yapıyorsunuz diyeyim, gibi bir olağan duygunun bile kaybedildiği bir durum... Ki bu büyük sözlerle konuşmaktan daha dipte olan bir şey. Bunu yeniden yaratmak... Bir metaforla söylessek, toprak stabil olmuş, bu toprağın fazlasıyla çapalanmaya ihtiyacı var. Daha çapalayacaksın, havalanacak, belki mineralleri kaybolmuş, cebinde hazır tohum bulundurmayacaksın, bakacaksın, anlayacaksın... Biz kendimize izah etmeye kalktığımız zaman buradan yaparız izahımızı. Bizi bunlar motive eder. Başka bir ussallığa ve maneviyata dönmek lazım. Eşitlik, adalet, özgürlük arıyorsak ve olur kılma çabasıdaysak. Oraya dönmeden, bu toplumun kendi yatağında öyle vahalar oluşturmadan, tabiri caizse, toplumun beslenebileceği yeraltı suları yaratmadan öyle bir şans, öyle bir imkân yok. Kendimizi kandırmış, oyalanmış-oyalamış, treni sallamış oluyoruz. Hiçbir şey yapamıyorsak, bir köyde, bir mahallede, en ufak yerleşim biriminde, başka türlü bir hayat namı hesabına halkla birlikte bir hadise icat edebilmekle de yaşayabilmeliyiz. İnsanın özgürlük, adalet, eşitlik idealleri namına. Toplumsal pratiklerin içinde biriktirdiklerimiz, hem yol gösterici, hem umut verici, hem de inandırıcılık sorununu çözmeye işlevsel. İmece evleri olmasaydı evsizler hareketi olmayacaktı, yani orda bir şeyin yapılıyor olması evsizler hareketini var etti. Evsizler hareketi olmasaydı biz kentsel dönüşüm meselelerinde o kadar kolay ilişki kuramayacaktık; kentsel dönüşüm tehdidi altında olan mahallelerin kullanabileceği kooperatif modeli oluşamazdı. Toplumsal geleceğe ait taşıdığımız fikir ve niyetlerin, gıyaben ve topluma rağmen, ezbere dayalı, sembolik rutinlerle gerçekleştirme şansı yok. Tarih yeterince ortaya koydu. Toplumla birlikte, anlamaya çalışarak, etkileşerek bir yol inşa etmenin hakikatine düne göre bugün daha fazla ve yakıcı bir ihtiyaç var.

Aidat sistemi nasıl işliyor?

Her üye arkadaş kendi gelir durumuna göre aylık aidatını belirler. Bunu bizimle ilişki kuran herkes de bilir. Parasal olarak güçsüz olduğumuzu saklamayız. Kirada otururuz. Başka topluluklarla, gruplarla ortaklaşa kullanabileceğimiz daha büyük bir bina, arzu ettiğimiz aslında. Ortak bir salon olur, herkesin birer ofisi olur, daha ekonomik olur onlar için de, hem de başka türlü bir enerji birleştirme imkânı verir.

Çok teşekkür ederiz...

Rica ederim... Sizin gösterdiğiniz alaka ve emeğe biz teşekkür ederiz.